

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ УЧИТЕЉСКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

Београд

Изборно веће Учитељског факултета именovalo нас је у стручну комисију, 28.5.2012. и обавезало да напишемо реферат за избор наставника за област ШКОЛСКА ПЕДАГОГИЈА

Комисија у саставу др Радмила Николић, редовни професор школске педагогије на Учитељском факултету у Ужицу, др Никола Поткоњак, пензионисани редовни професор Филозофског факултета у Београду, Ивица Радвановић, редовни професор педагогије на Учитељском факултету у Београду, др Саит Качапор, редовни професор школске педагогије на Филозофском факултету у Косовској Митровици, проучила је документацију приспелу на конкурс и Изборном већу Учитељског факултета у Београду подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни биографски подаци

На конкурс, у прописаном року, пријавила се др Нада Вилотијевић, досадашњи наставник Школске педагогије на Учитељском факултету у Београду.

Др Нада Вилотијевић је рођена у Врбасу, 8. јула 1953. године, где је завршила основну школу и гимназију. Дипломирала је на Филозофском факултету у Скопљу. Магистарске студије уписала 1981. године у Сарајеву и положила све предвиђене испите пре рата, а магистарски рад *Утицај вредносних оријентација младих на хуманизацију односа међу половима* одбранила је на Филозофском факултету у Источном Сарајеву. Ментор за израду магистарског рада био је академик Петар Мандић. У договору са ментором за докторску дисертацију изабрала је тему *Утицај породице на вредносне оријентације младих који се опредељују за учитељски позив* коју је одбранила на Филозофском факултету у Источном Сарајеву 2001. године.

Била је учитељица у Основној школи "Браћа Рибар" (сада "Краљ Петар I") у Београду (четири школске године), у допунској школи за децу наших радника у

Берлину (четири године) а школски педагог у Основној школи „Исидора Секулић“ (једну годину), у Железничком образовном центру (шест година) и Гимназији „Свети Сава“ у Београду (три године).

После одбрањеног магистарског рада изабрана је у звање *професора* Више школе за образовање васпитача у Вршцу за предмет *Породична педагогија*, а по одбрани докторске тезе у звање *доцента* за предмет *Школска и породична педагогија* на Учитељском факултету у Београду. Године 2007. на Учитељском факултету изабрана је за наставника школске педагогије у звању ванредног професора.

Била је ментор за израду докторских дисертација, магистарских и специјалистичких радова као и члан комисија за одбрану докторских и магистарских теза. Такође, била је члан више комисија за оцену подобности тема докторских дисертација на Учитељском факултету у Београду и Врању и на Богословском факултету у Београду.

2. Анализа радова

Објавила је више научних и стручних радова и два уџбеника (библиографија у прилогу) – *Породична педагогија (аутор)* и *Школска и породична педагогија (коаутор)*; три приручника-практикума (*Школска педагогија*, *Иновативни модели рада*, *Практикум природа и друштво*); монографије: *Породица и вредносне оријентације будућих учитеља*, *Теоријске основе школског курикулума*, *Пројектна настава (коаутор)*, *Интегративна настава природе и друштва (аутор)*, *Интерактивна настава (аутор)*, *Хеуристичка настава (коаутор)*, *Иновације у настави (коаутор)*, *Тематско планирање у интегративној настави (коаутор)*; више чланака у часописима и зборницима са научних скупова.

Комисија је за анализу издвојила четири монографије и три рада објављена у часописима и зборницима са научних скупова који су у директној вези са предметом за који се кандидат бира.

1. *Теоријске основе школског курикулума* (Школска књига, Београд, 2011) је прва монографија код нас у којој се темељно анализира педагошка проблематика везана за школски курикулум. У њој се разматрају различита појмовно-теоријска схватања курикулума и истичу велике разлике у одређивању овога појма. Осим генезе у приступима, у монографији су веома добро подвучене разлике између

курикулума и школског програма, а указано је и на етапе у изради курикулума, истакнута важност образовних стандарда (квалитета наставног процеса, квалитета постигнућа и сл) на којима треба да се темељи школски курикулум. Указано је на потребу конкретнијег и обухватнијег дефинисања циљева и кључних задатака педагошког рада школе. Веома су темељно разрађене улоге наставника и ученика, управљање, вредновање, као и значај акционих истраживања у реализацији циљева и задатака школског курикулума. Монографија је објављена и у Руској Федерацији (2012) и значајан је прилог развоју курикуларног приступа планирању, организацији и евалуацији педагошког рада у школи.

2. *Хеуристичка настава* (коауторски рад), Учитељски факултет, Врање 2008. Садржи појмовно одређење хеуристичке наставе, анализу разлика између хеуристичке и проблемске наставе, хеуристичке и развијајуће наставе. У монографији су анализирани теоријско-методолошке основе хеуристичке наставе, методе, поступци, артикулација хеуристичке наставе, садржаји и метапредметност образовних садржаја, функција уџбеника у овој врсти наставе, облици организације хеуристичке наставе и модели планирања као и нека друга питања примене овог иновативног наставног модела. Ово је, такође, прва код нас објављена монографија која се бави хеуристичком наставом и у којој се ова настава први пут темељније образлаже чиме се ствара поузданија педагошка основа за њену примену у нашим школама.

3. *Интерактивна настава* (аутор), Учитељски факултет Врање, 2008. (друго издање). Монографија је део истраживачког пројекта који је реализован уз финансијску подршку Министарства за науку Републике Србије (пројекат број 409050 за период 2006-2010. година). Обим је 279 страна, а структурирана у пет поглавља: Теоријске основе интерактивне наставе, Интеракција, Комуникација, Сарадничка-кооперативна настава и Модели практичне примене. Књига је значајни прилог теоријском утемељењу овог иновативног модела педагошког рада у школи. Системност и интерактивност су кључни чиниоци који нису довољно заступљени у нашим школама, а битни су елементи нове организационо-педагошке парадигме у будућој, ефикаснијој школи. Ова монографија је вредан теоријско-методолошки и практични допринос моделовњу ефикасније и делотворније педагошке организације школе.

4. *Иновације у настави* (коаутор), Школска књига Београд, 2008. (прво издање) и Учитељски факултет у Врању, 2008. (друго издање). Ова монографија је

настала у оквиру истраживачког пројекта који је реализован уз подршку Министарства за науку Републике Србије (пројекат број 409050 за период 2006-2010. година). Поред већ познатих, анализовани су и неки иновативни модели, мање познати у нашем образовању као: развијајућа настава, искуствена-витагена, смисаоно-вербална, личносно усмерена настава, хеуристичка, модулarna, пројектна, игролика и неки други модели наставе (укупно 21 модел). За сваки модел прегледно је дата теоријска основа и указано на могуће начине њихове примене у наставној пракси. Намера је аутора, како се из досадашње праксе може закључити, да се за сваки наведени иновативни модел, наведен у овој књизи, напише и посебна монографија са темељнијом теоријским анализом и понуде модели за практичну примену. То ће несумњиво бити веома корисно за успешнији педагошки рад у нашим школама.

Монографија *Иновације у настави* је значајан прилог унутрашњој, педагошкој реформи наших школа, посебно у примени метода рада које помажу ученицима да на занимљив и активан начин, стичу знања и уче победнички према мери својих могућности. Монографија је намењена наставницима и студентима, будућим учитељима. За кратко време доживела је два издања, што говори и о њеној вредности.

5. Школа знања или школа компетенција, *Didaktika Slovenica* br 5/2010, (Часопис се налази на SCI-listi). У раду се даје темељна анализа друштвено-економских промена у свету и интеграционих кретања у Европи која снажно утичу на промене у образовању, на модернизацију образовних садржаја, унапређивање технологије образовног процеса. У образовним системима европских земаља инсистира се на образовном моделу заснованом на компетенцијском приступу. Репорте образовања, како истиче кандидаткиња, у условима глобализације светске економије, премештају акценат са принципа адаптивности на принцип компетентности свршених ученика. У раду је подвргнут критици онај компетенцијски правац који тежиште ставља искључиво на вештине и навике, има првенствено прагматични карактер, фаворизује практично-делатну страну а знања потискује на маргину. Национални системи образовања усмеравају се од „школе знања“ ка „школи компетенција“. Кандидаткиња, у овом тексту, заступа тезу да образовање које је оријентисано само на посао не може бити довољно у стално променљивом свету. У раду се истиче да присталице *школе знања* сматрају да управо знања васпитавају и спремају за живот. Од економије не треба очекивати да

вуче образовање, него обратно, да образовање буде локомотива економије. Кандидаткиња се залаже за шире посматрање компетенцијског приступа који полази од општег развоја личности и оних врста учења које томе највише доприносе. Оно у себе укључује личносно образовање и развој. Компетенције су надпредметно усмерене и интегришу знања и различите интелектуалне, креативне, комуникативне способности, навике и умења као и поглед на свет.

У раду се на оригиналан начин приступа дефинисању компетенција које имплицирају личностни а не само практично-делатни приступ. Осим профитне, економистичке, практично-делатне компетенције морају да садрже и етичко-вредносно-личностну компоненту.

6. *Критичко-еманципаторски и системски чиниоци моделовања ефикасне школе* (Педагошка стварност бр.5-6/20011). У тексту се подсећа на ставове водећих представника франкфуртске филозофске школе, Хабермаса и других који су снажно утицали на настајање критичко-еманципаторске педагогије чији је зачетник био К. Моленхауер. Критичко-еманципаторски и системски чиниоци су кључне детерминанте за моделовање нове, ефикасније концепције школе. У раду се аргументовано истиче да су наведени чиниоци по својој природи, наоко, међусобано супростављени. Наиме, системност тражи строгу детерминацију елемената у ланцу догађања па и извесно ограничавање слободе понашања ових елемената. Еманципација, напротив, тражи слободу и уважавање појединаца као елемената у ланцу одвијања педагошког процеса. Кандидаткиња кључ ефикасније концепције школе налази у јединству функционисања ових наоко супростављених еманципаторских и системских чинилаца. У раду се истиче да свака делатност у којој желе да се остваре врхунски резултати мора бити уређена на системским основама. Сви елементи, делови система морају бити повезани у складну целину. У системски уређеној педагошкој делатности ученици су еманциповани носиоци активности који самостално, и уз помоћ наставника, контрорлишу своје резултате вредновањем и самовредновањем, континуирано прибављајући повратну информацију и мерећи њоме своју ефикасност. Рад је вредан прилог изградњи концепције ефикасне школе будућности у којој ће постојати стимулативнија радна клима и која ће сваког ученика водити до успеха.

7. *Конструктивистички приступ образовању и усавршавању наставника за њихове улоге у школи*, Зборник радова са Међународног научног скупа у Ужицу 2010). У саопштењу кандидаткиње се наглашава да су промене најважнија

карактеристика нашег времена. Темпо промена је толико убрзан да их је тешко пратити а још теже њима управљати. Пошто се комплетно окружење-научно, техничко-технолошко, културно-уметничко, друштвено-економско врло брзо мења, мора се мењати и образовна основа наставе и учења. У раду се истиче да конструктивистички приступ настави и учењу има многе предности: ученик стиче знања тако што их сам конструише обогаћујући своје мисаоне обрасце у богатијој међуученичкој интеракцији и бољој сарадњи са наставником. У оквиру нових улога које обавља у школи у процесу преусмеравања поучавања на учење, наставник као компетентни и размишљајући практичар мора у оквиру стручног усавршавања да стиче неопходне компетенције за примену конструктивистичког приступа учењу, а то се постиже применом конструктивистичког приступа у образовању и стручном усавршавању наставника. Уместо трансмисионог начина стручног усавршавања у коме се слуша и памти боље је да наставници самостално конструишу знања и способности стичући их кроз сложену интеракцију претходног искуства са новим замислима, чињеницама и идејама са којима се сусрећу. У конструктивизму, како истиче кандидаткиња у поменутом саопштењу, је тежиште на учењу. Знање се не стиче рецепцијом већ конструкцијом.

Заједнички именитељ и карактеристика за већину радова кандидаткиње је усмереност према променама, новом, оригиналном. Највећи део њих је из области педагошких иновација и бави се оним методолошко-теоријским правцима који чине теоријску основу за ефикасан, иновативан приступ организацији рада у ефикасној школи будућности. Системске теорије, критичко-комуникативни и конструктивистички приступ образовању су позиције са којих кандидат промишља и утемељује своје монографске и научно-стручне радове. Они указују на могуће иновативне промене педагошког рада и моделовања ефикасне концепције школе, како би она постала привлачно место за ученике, за њихов квалитетнији и успешнији рад.

Кандидаткиња је у наведеним монографијама (Иновације у настави, Хеуристичка настава, Теоријске основе школског курикулума и сл) обогатила педагошку теорију а посебно наставну праксу нудећи и образлажући поједине нове моделе педагошког рада који нису били или нису довољно познати нашим наставницима (модуларна, смисаоно-вербална, развијајућа настава и др) .

3. Резултати у развоју научно-наставног подмлатка

У развоју наставно-научног подмлатка др Нада Вилотијевић је била ангажована у припреми и изради докторских дисертација, магистарских теза и специјалистичких радова. Поменућемо менторство кандидатима у изради докторских дисертација.

3.1. Докторске дисертације (ментор у изради)

1. *Мр Љиљана Митић: Потребе и интересовања као детерминирајући фактор критеријума избора садржаја у настави природе и друштва*, Учитељски факултет у Врању.
2. *Мр Зоран Костић: Улога педагошке периодике у унапређивању и иновирању наставе природе и друштва и усавршавања наставника за развојне промене*, Учитељски факултет у Врању
3. *Мр Славица Јашић: Репформске промене као детерминирајући фактор примене иновација у настави природе и друштва*, Учитељски факултет у Врању.
4. *Мр Ивко Николић: Улога и компетенције наставника природе и друштва у ефикасној школи која се убрзано мења*, Учитељски факултет у Врању.
5. *Мр. Мишко Јовановић: Утицај интегративне наставе на постигнуће ученика у допунској настави у дијаспори*, Учитељски факултет у Врању.

4. Оцена резултата педагошког рада

Изводећи наставу школске педагогије током претходног периода, кандидаткиња је стекла и значајно искуство, развила наставничке компетенције и остварила добру сарадњу у раду са студентима. Кроз редовну наставу, менторски рад и друге активности допринела је успешнијем остваривању студијског програма школске педагогије. У анкетама о извођењу наставе добила је позитивне оцене од студената са којима је радила. Посебну пажњу је посветила уношењу иновација у наставу овог предмета. Из те области је самостално, или као коаутор, објавила неколико књига (Иновације у настави, Хеуриастичка настава, Пројектна настава и др.). Бављење развојним променама (иновацијама) утицало је и на њен иновативни

однос у настави, што је несумњиво имало повољан утицај и на квалитет образовања учитеља за њихове различите улоге које ће имати у настави и школи сталних развојних (иновативних) промена.

5. Оцена резултата научног и истраживачког рада

Радови кандидаткиње објављени су као посебне књиге, уџбеници, монографије, текстови у зборницима са научних скупова, часописима и другим публикацијама који припадају педагошким и дидактичко-методичким наукама.

Монографије *Теоријске основе школског курикулума*, *Иновације у настави*, *Пројектна настава*, *Хеуристичка настава*, *Интерактивна настава*, *Интегративна настава природе и друштва*, *Интегративно-тематска настава* представљају вредан прилог теоријском утемељењу педагошких иновација у настави и унапређивању васпитно-образовног рада у школама. Ове монографије су посебно значајне у унапређивању теоријског и практичног оспособљавања студената за њихове различите дидактичко-методичке функције у савременој школи. Практикум из школске педагогије и Практикум иновативни модели рада, у значајној мери омогућују ефикаснији педагошки рад и темељније припремање студената, будућих учитеља за њихове сложене и полифункционалне улоге у савременој школи. Објављени текстови у зборницима радова са научних и међународних скупова и чланци у научним, националним и међународним часописима баве се истраживањем актуелних питања наставе и педагошког рада школе. У протеклих пет година била је ангажована у реализацији два међународна и два пројекта националног карактера.

6. Мишљење о испуњености услова за избор

На основу увида у биографију, стручну и научну активност кандидаткиње, Комисија сматра да др Нада Вилотијевић испуњава услове из члана 64. Закона о високом образовању за избор у звање *редовног професора* пошто има објављене:

- монографије и уџбенике и то: 7 монографија и 2 уџбеника, 3 приручника-практикума од којих је 4 монографије и 3 уџбеника-практикума објавила после претходног избора (после 2007.године);

- више научних и стручних радова од значаја за развој научне области за коју се бира објављених у часописима националног и међународног значаја од којих 20 радова након последњег избора и 2 рада објављена у часописима који се налазе на SCI листи;
- неколико научних и стручних радова значајних за развој научне области за коју се бира саопштених на међународним и националним скуповима, укупно 14 објављених након последњег избора (9 објављених у целини од којих 2 рада у међународном зборнику који се налази на SCI листи и 5 саопштења штампаних у изводима).

Значајна су следећа стручна у научна учешћа кандидаткиње:

- учешће у пројектима након избора – у два међународна и два национална пројекта;
- учешће у својству ментора и члана комисије у одбрани докторских дисертација и магистарских радова: ментор у изради пет докторских дисертација, два магистарска и једног специјалистичког рада као и већег броја дипломских радова.

Кандидаткиња др Нада Вилотијевић испуњава услове дате према критеријумима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду (Службени гласник РС година LXIV број 87. Минимум квантитативно исказаних научних резултата у области друштвено-хуманистичких наука (којима припада Учитељски факултет) за стицање звања редовног професора износи:

1. Минимална вредност коефицијента компетентности у категоријама $P10+P20+P50+P61+P62$ је **26,67** др Нада Вилотијевић је остварила **66,5**
2. Минимална вредност коефицијента компетентности у категорији $P10+P20+P50+P61$ је **13,33** кандидаткиња је остварила **59**
3. Минимална вредност коефицијента компетентности у категорији је $P63+P66+P70$ је **4,67** а кандидаткиња је остварила **7,5**

ЗАКЉУЧАК

На основу приказаног стручног и научног профила др Наде Вилотијевић и њеног досадашњег наставног рада и искуства, објављених уџбеника, монографија и других стручних и научних радова, Комисија сматра да кандидаткиња испуњава законске услове за избор наставника за предмет ШКОЛСКА ПЕДАГОГИЈА на Учитељском факултету у Београду у звању редовног професора.

У свом досадашњем научно-истраживачком, наставном и стручном раду постигла је запажене резултате и потврдила се као успешан наставник, организатор наставно-научног рада са студентима из области школске педагогије.

У периоду од последњег избора за ову наставну област до данас објавила је четири монографије (две аутор и две коаутор), практикума из школске педагогије (аутор), практикум Иновативни модели наставног рада (коаутор) и више стручних и научних радова објављених у зборницима са научних скупова и у националним и међународним научним часописима.

Част нам је да Изборном већу Учитељског факултета у Београду сугеришемо да утврди предлог Универзитету да се др Нада Вилотијевић изабере за наставника предмета школска педагогија у звању редовног професора.

У Београду, 7.7.2012.

Чланови Комисије:

Проф. др Радмила Николић, редовни професор
школске педагогије на Учитељском факултету у
Ужицу

Проф. др Никола Поткоњак, редовни професор
педагогије на Филозофском факултету у
Београду у пензији

Проф. др Ивица Радовановић, редовни професор
педагогије на Учитељском факултету у
Београду

Проф. др Саит Качапор, редовни професор
школске педагогије на Филозофском факултету
у Косовској Митровици